

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

תוכן עניינים

- א. הורו ב"ד ועשו ז' שבטים או רובן על פיהן ... ז' שבטים שחטאו מביאין ז' פרים ושאר שבטים שלא חטאו מביאין על ידיהן פר שאף אלו שלא חטאו מביאין ע"י חוטאין 1
- ב. הורו ב"ד של אחד מן השבטים ועשה אותו השבט על פיהן ... אין חייבין אלא על הוריות בית דין הגדול בלבד שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו ולא עדת אותו שבט 2.....
- ג. ידעו שהורו וטעו מה הורו יכול יהו חייבין ת"ל ונודעה החטאת ולא שיוודעו החוטאין 3.....
- ד. חטאו ששה שבטים והם רובו של קהל או ז' אף על פי שאינו רובו של קהל מביאין פר 4.....
- ה. דלא כרבי אליעזר 4.....
- ו. שבט אחד ... בהוראת ב"ד הגדול ... אפילו שאר שבטים חייבים שמע מינה 5.....
- ז. שבט אחד דאקרי קהל מנא להו אמרי דכתיב ויעמד יהושפט בקהל יהודה וירושלים בבית ה' לפני החצר החדשה 6.....
- ח. שחידשו דברים ואמרו טבול יום אל יכנס במחנה לוי 6.....

דף ה.

א. הורו ב"ד ועשו ז' שבטים או רובן על פיהן ... ז' שבטים שחטאו מביאין ז' פרים ושאר שבטים שלא חטאו מביאין על ידיהן פר שאף אלו שלא חטאו מביאין ע"י חוטאין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

כבר התבאר לעיל דף ג. שפר העלם¹ דבר ושעירי ע"ז מביאין, בין שעשו כל ישראל שבארץ ישראל על פי בית דין שהורו בין שעשו רוב השבטים אף על פי שהן מיעוט כל ישראל², בית דין חייבים³, והעושיין פטורין, ומביאין כמנין כל השבטים פר לכל שבט ושבט ובע"ז פר ושעיר לכל שבט ושבט שאף אלו שלא טאו מביאין על ידי החוטאים.

ביצד⁴ היו יושבי ארץ ישראל שש מאות אלף ואחד, והיו העושים בני שבעה שבטים כולן אף על פי שיש בהן מאה אלף, הרי בית דין חייבין וכל העושים על פיהם פטורין.

ג. הורו ב"ד של אחד מן השבטים ועשה אותו השבט על פיהן ... אין חייבין אלא על הוריות בית דין הגדול בלבד שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו ולא עדת אותו שבט

הורו בית דין של אחד⁵ מן השבטים להם שחלב הקיבה⁶ מותר ואכלוהו אנשי מקומם על פיהם, אותו בית דין פטורין⁷, וכל מי שאכל מביא חטאת

¹ רמב"ם שם פרק יב הלכה א ופרק יג הלכה ב

² יש להסתפק בבית שני שהיו השבטים מעורבין זה בזה וכן בבית ראשון לאחר גלות עשרת השבטים אם נוהג דין הוראת ב"ד הגדול, מי אמרינן כיון דלא משכחת לה רוב שבטים אינו נוהג או דילמא כיון דאיכא רוב ישראל נוהג וכן נראה עיקר, שהרי גם סנהדרין מצוה מכל שבט ושבט כדאיתא בפ"ק דסנהדרין (טז, ב), ומקרא מלא הוא: שפטים ושטרות וגו' לשבטיך, וכי בבית שני לא היו סנהדרין. ועמ"ש בח"מ סי' א סעי' מז וה"נ לענין הוראת ב"ד הגדול ופשוט הוא. ערוך השולחן העתיד הלכות שנגזרות סימן רכו סעיף ב

³ אף על גב דכל שבט ושבט מייתי כולם מייתי עבור בי"ד כמ"ש הכ"מ.

⁴ רמב"ם שם פרק יג הלכה ב

⁵ רמב"ם שם הלכה א

⁶ האי דנקט חלב הקיבה ודם הלב מפני שגם הוא חלב שעל הכליות ודם שיצא בשעת שחיטה אפי' שהורו ב"ד בזה והיה ראש ישיבה עמהם פטורים מפני שהורו בדבר שהצדוקין מודים בו, כמו שהתבאר לעיל דף ג ד.

⁷ אין לשאול דא"כ בפלוגתא שאחריה הורו ב"ד השבט ועשה השבט על פיהן דר"י מחייב אותו השבט וחכמים פטורין. ולכאורא ר"י לטעמיה דהשבט מביאין ולכן גם הוראת ב"ד שלהן הוי הוראה, וא"כ כיון שהרמב"ם פסק כר"י ברישא למה לא פסק בסיפא כוותיה. אך באמת די"ל דאין עניין זל"ז, דבהוראה דכתיב כל עדת ישראל בעינין ב"ד דכל ישראל ולא ב"ד השבט ובהקרבן כתיב ועשו הקהל וכל שבט אקרי קהל, ואף על גב דפשיטא דגם כל ישראל מקרי קהל מ"מ מדשני קרא דמקודם כתיב כל עדת ישראל ואח"כ לשון קהל ש"מ דאכל שבט ושבט קאי. וכן בשעירי עכו"ם דכתיב ועשו כל העדה פר וגו' ואח"כ כתיב וכפר על כל עדת בני

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

קבועה על שגנתו, שאין הכתוב מדבר אלא בבית דין הגדול, שנאמר (ויקרא ד פסוק יג) וְאִם כָּל עֵדֵת יִשְׂרָאֵל יִשְׁנֹוּ וְגו'.

ג. ידעו שהורו וטעו מה הורו יכול יהו חייבין ת"ל ונודעה החטאת ולא שידעו החוטאין

בית דין⁸ שהורו בשגגה ושכחו עצמו של חטא שהורו בו, אף על פי שהן יודעים בודאי שחטאו בשגגה ואף על פי שהעם מודיעין אותן⁹, ואומרים להן בכך וכך הוריתם לנו, הם פטורין והעושים על פיהם חייבין בפני עצמן, שנאמר (שם פסוק יד) וְנֹדְעָה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ לֹא שִׁידְעוּ אוֹתוֹ הַחֹטְאִים¹⁰.

כיצד שגגו והתירו חלב שעל גבי הקיבה ואכלוהו רוב העם ואחר שידעו ששגו בהוראה ושהתירו דבר שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת קבועה, נסתפק להם אם מקצת החלבים התירו, או מקצת הדמים התירו¹¹, הרי אלו פטורין וכל מי שאכל מביא חטאת קבועה. וי"א¹² שאם העם מודיעין אותן חייבים.

ישראל, ש"מ דכל העדה אכל שבט ושבט קאי (כנלע"ד). ערוך השולחן העתיד הלכות שגגות סימן רכה סעיף טז

⁸ רמב"ם שם פרק יד הלכה ד

⁹ רש"י ז"ל מפרש שאין הכונה לומר שהחוטאים מודיעים לב"ד החטא אלא דלא הוי בידיעת החוטאים דאכלו חלב ודם וחד מינייהו בהוראה ואפילו הכי פטורים וכו' אבל לישנא דלא שידעו החוטאים משמע כפירוש רבינו ז"ל וכן כתב מהר"ם מטראני ז"ל בס' קרית ספר.

¹⁰ קשה על רבינו ז"ל איך אמרו בגמרא דברייתא דלא כר"א דלדידה מי ניהא אפילו כרבנן נמי לא אתיא דהא בעלמא היכא דאכל חלב אם מודיעים לו אחרים והוא אינו מכחישם הוא חייב קרבן וכאן אפילו שמודיעים לב"ד החטא אינם חייבים קרבן ומאי אית לך למימר דשאני הכא דגלי קרא א"כ גם כר"א אתיא דשאני הכא דגלי קרא. וז"ל דבשלמא גבי הודעת אחרים דעלמא חייב כשיודיעוהו אחרים משום דכתיב או הודע אליו מ"מ כדאמר בפרק ספק אכל גבי ב"ד דלא כתיב או הודע משמע דצריך שידעו מעצמם אבל לענין ידיעת החטאת דצריך שידעו אותו גם שם כתיב אשר חטא בה כדמקשה בתר הכי וכיון דאמר ר"א דאע"ג דכתיב התם בה מקרי ידיעה משום מה נפשך אם נותר אכל או חלב אכל חייב גם כאן מקרי ידיעה משום האי דכיון דמה נפשך הם חייבים א"כ ידיעה מקרי לר"א וא"כ ברייתא דקאמרה פטורים הוי דלא כר"א ותירץ דשאני התם דבה איצטריך פרט למתעסק אבל הכא קרא דונודעה אשמעינן הא. לח"מ שם

¹¹ ונראה דאם הטעות בין חלב לחלב שלא ידעו איזה חלב התירו אם של הכרם אם של הקיבה לית לן בה כיון דאידי ואידי חלב הוא וכן כל כיוצא בזה. ערוך השולחן העתיד שם סימן רכה סעיף כד

¹² מרש"י שם משמע כן, שכתב: דלא סגי בידיעה דחוטאין וכו' דצריך שיבורר להם וכו', עכ"ל, ומשמע להדיא דאם נתברר להם ע"י החוטאין הוי ידיעה. וכן נראה ממה שנתבאר בענין ידיעה של כל יחיד דכשאחרים מודיעים לו ואינו מכחישן דמביא קרבן על ידיהם. ונ"ל דגם כוונת הרמב"ם הוא שהחוטאין מודיעין אותן והם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

ד. חטאו ששה שבטים והם רובו של קהל או ז' אף על פי שאינו רובו של קהל מביאין פר

כבר התבאר לעיל דף ג. שפר העלם¹³ דבר ושעירי ע"ז מביאין, בין שעשו כל ישראל שבארץ ישראל על פי בית דין שהורו בין שעשו רוב ישראל אף על פי שהן מיעוט מנין השבטים, בין שעשו רוב השבטים אף על פי שהן מיעוט כל ישראל¹⁴, בית דין חייבים¹⁵, והעושיין פטורין, ומביאין כמנין כל השבטים פר לכל שבט ושבט ובע"ז פר ושעיר לכל שבט ושבט שאף אלו שלא חטאו מביאין על ידי החוטאים.

כיצד¹⁶ היו יושבי ארץ ישראל שש מאות אלף ואחד, והיו העושים בני שבעה שבטים כולן אף על פי שיש בהן מאה אלף, הרי בית דין חייבין וכל העושים על פיהם פטורין.

ה. דלא כרבי אליעזר

כבר התבאר במסכת שבועות דף יח: שיחיד שחטא ולא נודע לו עצמו¹⁷ של חטא שחטא, אף על פי שידע בודאי שעבר על לא תעשה שיש בו כרת, הרי זה פטור מקרבן חטאת, שנאמר (ויקרא ד פסוק כג) או הודע אליו חטאתו אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ עד שידע החטא שחטא בו.

עדיין אינם זוכרים, אבל זוכרים על ידיהן או שותקים הוה כהודאה גם להרמב"ם הוי ידיעה [עלח"מ והנלע"ד כתבתי וא"ש מה שהקשה ע"ש]. ערוך השולחן העתיד שם סעיף כה

¹³ רמב"ם שם פרק יב הלכה א ופרק יג הלכה ב

¹⁴ יש להסתפק בבית שני שהיו השבטים מעורבין זה בזה וכן בבית ראשון לאחר גלות עשרת השבטים אם נוהג דין הוראת ב"ד הגדול, מי אמרינן כיון דלא משכחת לה רוב שבטים אינו נוהג או דילמא כיון דאיכא רוב ישראל נוהג וכן נראה עיקר, שהרי גם סנהדרין מצוה מכל שבט ושבט כדאיתא בפ"ק דסנהדרין (פז, ב), ומקרא מלא הוא: שפטים ושטרים וגו' לשבטיך, וכי בבית שני לא היו סנהדרין. ועמ"ש בח"מ סי' א סעי' פז וה"נ לענין הוראת ב"ד הגדול ופשוט הוא. ערוך השולחן העתיד הלכות שגגות סימן רכו סעיף ב

¹⁵ אף על גב דכל שבט ושבט מייתי כולם מייתי עבור ב"ד כמ"ש הכ"מ.

¹⁶ רמב"ם שם פרק יג הלכה ב

¹⁷ רמב"ם הלכות שגגות פרק ב הלכה ג ופרק ח הלכה ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

כיצד חלב ונותר לפניו ואכל את אחד מהם ואין ידוע אי זה אכל, אשתו נדה ואחותו בבית ושגג ובא על אחת מהן ואין ידוע אי זו מהן בעל, שבת ויום הכפורים לפניו ועשה מלאכה באחד מהן ואין ידוע באי זה מהן עשה או עשה בבין השמשות שביניהן, הרי זה פטור מקרבן הטאת. ואינו מביא אשם תלוי שהרי יודע בודאי שחטא.

דף ה:

ו. שבת אחד ... בהוראת ב"ד הגדול ... אפילו שאר שבטים חייבים שמע מינה

כבר התבאר בדף ג. שאפילו עשה שבט¹⁸ אחד בלבד והוא רוב הקהל¹⁹ הרי כל הצבור מביאין שנים עשר פרים ובע"ז שנים עשר פרים ושנים עשר שעירים.

כיצד²⁰ היו יושבי ארץ ישראל שש מאות אלף ואחד, והיו העושיין בהוראת בית דין שלש מאות אלף ואחד והרי כולן בני יהודה בלבד, או שהיו העושים

¹⁸ ופסק כר"ש בן אלעזר דמסתבר טעמיה. כס"מ. ועיין מרכה"מ שכתה לבאר שפסק כר"י, ומה שכתב מביאין כמניין כל השבטים וכו' שאף אלו שלא חטאו מביאים על ידי החומאים. שם במשנה פלוגתא דתנאי ופסק כר"י. ומ"ש אפי' עשה שבט אחד והוא רוב הקהל הרי כל הקהל מביאים י"ב פרים וי"ב שעירים. שם בדף הנזכר בברייתא לר' יהודה שבט שעשה בהוראת ב"ד הגדול אפי' שבטים חייבים ובעינן דלהוי רוב הקהל כר"ש בן אלעזר. כס"מ.

¹⁹ מבואר מדברי הש"ס שם ומפירש"י דר"י דמחייב אפילו בשבט אחד זהו אפילו שהם מיעוט לגבי כלל ישראל, דהנה הש"ס פריך שם לר"ש לעניין שבט אחד, מאן חכמים אילימא ר"מ רובא בעי ע"ש. אלמא דשבט אחד ליכא רובה. ולפי' תמוהים דברי הרמב"ם בפ"י המשנה שפירש דזה שמחייב ר"י בשבט אחד זהו כשהיו רוב ישראל ע"ש. וכן פסק בחבורו פ"ב סוף דין א. ומג"ל לומר כן, וגם כמה שכתב ברוב השבטים אף על פי שהן מיעוט כל ישראל, מפירש"י במשנה לא משמע כן שכתב על שבעה שבטים והוא שיהא רובן של ישראל, אך י"ל דזהו רק לר"מ דאלו לר"י הא אף בשבט אחד ומיעוט מביאין כמ"ש וק"ו לז' שבטים. ויראה לי דלהרמב"ם הוה קשה ליה מה שהקשינו, דאם ר"י מחייב אפילו בשבט אחד כמו שאומר בברייתא למה אמר במשנה ז' שבטים. ולא ניהא ליה כמו שתרצנו אידי דר"מ, ואדרבא לפלוג עליה ולומר דאפילו באחד, ולזה מפרש דשני ענינים הם דהמשנה דו' שבטים מיירי במיעוט ישראל והברייתא בשבט אחד מיירי ברוב ישראל ושני דינים הם, והש"ס שאומר דאינו רוב זהו בדר"ש ולא בדר"י ע"ש. ערוך השולחן העתיד הלכות

שגגות סימן רכו סעיף ג - ה
²⁰ רמב"ם שם פרק יג הלכה ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

בני שבעה שבטים כולן אף על פי שיש בהן מאה אלף, הרי בית דין חייבין וכל העושים על פיהם פטורין.

ז. שבת אחד דאקרי קהל מנא להו אמרי דכתיב ויעמד יהושפט בקהל יהודה וירושלים בבית ה' לפני החצר החדשה

מכל הנ"ל נמצאת²¹ למד שאם שגגו בית דין הגדול בהוראה בע"ז מביאין כל הקהל שנים עשר פרים עולות ושנים עשר שעירים חטאות והם נשרפות שהרי דמן נכנס לפנים והם הנקראין שעירי ע"ז, ואם בשאר המצות שגגו מביאין שנים עשר פרים חטאות והן נשרפות מפני שדמם נכנס לפנים וכל פר מהן נקרא פר העלם דבר של צבור שנאמר (שם פסוק יד) והקריבו תקהל כל קהל וקהל וכל שבת ושבת קרוי קהל שנאמר²² (דברי הימים ב כ פסוק ה) ויעמד יהושפט בקהל יהודה וירושלים בבית ה' לפני החצר החדשה.

ואין משגיחין על יושבי חוצה לארץ שאין קרוי קהל אלא בני ארץ ישראל.

ח. שחידשו דברים ואמרו טבול יום אל יכנס במחנה לזיה

עזרת הנשים²³ משלחין ממנו טבול יום אבל לא מחוסר כיפורים, שמחוסר כיפורים העריב שמשו, ואסור טבול יום במחנה לזיה מד"ס.

²¹ שם פרק יב הלכה א

²² קשה דבפ"ק דהוריות הביאו ראייה זאת ודחו אותה ואמרו ממאי דילמא שאני ירושלים דהוי נמי בנימין ולכך הביאו ראייה אחרת מקרא דונתתיך לקהל עמים וא"כ למה הביאו רבינו ז"ל הראיה הדחוייה והניח הראיה האמיתית ואולי מפני שזאת יותר פשוטה. לח"מ שם אולם על פי מש"כ רש"י כאן ד"ה י"א שבטים לא וז"ל י"א שבטים לא – בתמיהה והא אמרת דשני שבטים איקרו קהל יהודה ובנימין, אלא ודאי הכי קאמר ליה דהשתא מתיליד לך קהל אחרינא אלמא שבת בנימין לבדו איקרי קהל". א"כ מוכח שאף קהל דיהושפט אחד הוא וזהו כונת רבנו עיין או"ש כאן וכעין זה בהר המוריה

²³ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ג הלכה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

